

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Inspektorát

Pardubice

Inspekční zpráva

Základní škola Litomyšl, Zámecká 496, okres Svitavy

Zámecká 496, 570 01 Litomyšl

Identifikátor školy: 600 100 804

Zřizovatel: Město Litomyšl

Termín konání orientační inspekce: 15. - 18. leden 2001

Čj.	104 030/01-2607
Signatura	oj4cu106

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Litomyšl, Zámecká 496, okres Svitavy, je úplná základní škola s 23 třídami a 543 žáky. Školu navštěvují žáci ze spádového obvodu města a z okolních obcí. (Janov, Osík, Němčice a Strakov.) Dojíždějící žáci tvoří 30 % z celkového počtu. Součástí školy je i školní jídelna a školní družina. Ve všech ročnících je vyučováno podle vzdělávacího programu Základní škola, čj. 16 847/96-2. Škola je právním subjektem.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání na 1. stupni

Kvalita vzdělávání byla hodnocena na základě hospitační činnosti v hodinách českého jazyka, matematiky, přírodovědy a prvouky.

Týdenní hodinová dotace sledovaných předmětů byla v souladu s učebním plánem zvoleného vzdělávacího programu školy. Náplň učiva vycházela z učebních osnov předmětů, témata hodin časově odpovídala předloženým tematickým plánům. Vyučující měly stanoveny přiměřené výukové cíle, předkládané učivo vhodně navazovalo na předcházející lekce. Příprava jednotlivých hodin byla promyšlená, vyučovací čas byl využíván efektivně.

Většina sledovaných hodin byla vedena vyučujícími s pedagogickou i odbornou způsobilostí pro výuku na 1. stupni ve smyslu § 2 odst. 4 vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb. o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Dvě učitelky tento požadavek nespĺňovaly. Jedna vystudovala vyšší odbornou školu pedagogickou, druhá neukončila studium na Pedagogické fakultě. Tato skutečnost neovlivňovala negativně kvalitu výuky. Všechny učebny byly funkčně vybavené a zařízené nábytkem odpovídajícím věku žáků, mimo jednu menší učebnu byly i dostatečně prostorné. Používané učebnice a učební texty odpovídaly aktualizovanému seznamu učebnic. Ve většině vyučovacích lekcí byl využit názorný materiál a didaktická technika (nástěnné obrazy, psací tabulky, dřevěné kostky, počítadla, knihy, encyklopedie, dmýchadlo, stopky a radiomagnetofon). Jednotlivé třídy byly vyzdobené množstvím prací žáků, prostředí celkově působilo příznivě. Na pozornost žáků v některých učebnách nepříznivě působilo značné teplo a omezená možnost větrání (okna vedla do rušné ulice).

Většina hodin se vyznačovala promyšlenou organizací práce, množstvím připravených činností a zařazováním pestrých forem. Pokyny vyučujících byly jasné a pro žáky srozumitelné, měly logickou návaznost. Byly využity názorné formy práce, aktivizace zajímavými činnostmi, bylo podporováno vnímání žáků více smysly. V hodinách českého jazyka byl kladen důraz na rozšiřování slovní zásoby a vyjadřování žáků. Vyučující žáky podněcovaly zajímavými otázkami, využívaly jejich znalostí z četby a jiných předmětů. Kvalitní výslovnost učitelek a využití jazykolamů v úvodu hodin příznivě ovlivňovaly vyjadřovací dovednosti většiny žáků. Cíleně byla zařazována recitace úryvků z básní. Ve většině hodin byly rozvíjeny čtenářské dovednosti, nechyběla práce s textem. Žákům byli přibližováni známí autoři a ilustrátoři dětských knih. Průběžně byl podporován kladný vztah k četbě. V jedné z hodin, kde převažovalo mluvené slovo učitelky, byla patrná malá aktivita žáků.

Hodiny matematiky měly velmi dobrý spád, jednotlivé činnosti plynule navazovaly. Žáci vyřešili množství příkladů i slovních úloh, podnětné bylo řešení úloh zajímavých a praktických. Důkladné procvičení učiva přispělo k pochopení látky většinou žáků. Jejich aktivita ve většině hodin byla podporována pestrými, soutěživými formami práce, byla patrná snaha o zapojení a

vystřídání všech žáků, občas však na některé slabší žáky bylo zapomenuto. Značné tempo jedné z hodin nebylo vždy úměrné schopnostem všech žáků. V některých hodinách byl využit názor, v jiných bylo užití názoru minimální. Rozdílnou úroveň měla relaxační a psychohygienická část hodin.

V hodinách prvouky a přírodovědy byla žákům dána možnost vlastního vyjádření a seberealizace. Bylo zopakováno množství učiva, většinou formou otázek učitelek a vyprávěním žáků. V jedné z hodin otázky svým spolužákům kladli sami žáci. Nové učivo bylo vyvozeno na základě znalostí z předcházejících lekcí a praktických zážitků. Upevňování učiva se opíralo o názor a ověření pokusem. Žáci pracovali ve skupinách, nechybělo učení řešením problému. Nové pojmy byly dostatečně upevněny, témata hodin byla výchovně využita.

Ve většině hodin byla zařazována motivace úvodní i v průběhu hodin. Vyučující využívaly příkladů z praxe, mezipředmětových vztahů a znalostí žáků z jiných oblastí. Žáci v nižších ročnících byli motivováni hrou, pohádkou a odměnou za úspěch v soutěži. K pozitivním výsledkům a zájmu o český jazyk a četbu přispíval vzorový přednes učitelky. Vztah k přírodovědě posilovaly poznatky, které měly místní souvislosti a zajímavosti z encyklopedií. Po výkladu učiva bylo prověřováno jeho pochopení, při řešení samostatných úloh byla ve většině lekcí slabším žákům poskytována pomoc učitele. Průběžné hodnocení žáků při výuce mělo charakter pozitivní motivace, byla oceňována snaha a zájem žáků. V závěru některých hodin chybělo shrnutí učiva a celkové zhodnocení práce žáků.

Komunikace většiny učitelek se žáky byla založena na jejich přirozené autoritě a důvěře. V převážné části hodin učitelky rozvíjely komunikativní dovednosti žáků, vytvářely prostor pro diskusi s uplatněním jejich vlastního názoru. Často byly posilovány prvky spolupráce a tolerance mezi žáky, pozitivně působila radostná atmosféra s úsměvem vyučujících. Většině pedagogů nechybělo pedagogické nadání a takt.

Plánování, příprava, organizace, formy a metody výuky, motivace, hodnocení, interakce a komunikace měly velmi dobrou úroveň. Podmínky personální byly velmi dobré, podmínky materiální a psychohygienické průměrné.

Celkově byla kvalita vzdělávání ve sledovaných hodinách na 1. stupni hodnocena jako velmi dobrá.

Německý jazyk

Časová dotace předmětu odpovídá učebnímu plánu i osnovám, k obsahové duplicitě nedochází. Nepovinný předmět německý jazyk není vyučován. Hospitováno bylo na 1. i na 2. stupni.

Vyučující jsou informováni o žácích s vývojovými poruchami učení a ve sledovaných hodinách tyto žáci diferencovaně pracovali.

Vyučující mají pedagogickou způsobilost, nikoliv odbornou způsobilost ve smyslu vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb. Zúčastňují se vzdělávacích akcí, někteří absolvovali dvouletý jazykový kurz při Službě školy Svitavy. Počty žáků ve skupinách pro výuku německého jazyka jsou nízké. Výuka německého jazyka probíhá v učebnách, které jsou danou hodinu volné. Speciální jazyková učebna není k dispozici. Výzdoba některých tříd nebyla podnětná. Jako učební pomůcky sloužily učebnice, pracovní sešity, kazetové přehrávače a nově vydané soubory pro práci s jednotlivými slovními druhy.

Struktura sledovaných hodin odpovídala věku žáků a výukovým cílům. Výběr, sled a množství informací byly přiměřené náročnosti učiva a specifickým podmínkám třídy. Ne vždy bylo využíváno rozmanitých vyučovacích metod. V nižších ročnících byly rozvíjeny techniky podporující zapamatování učiva. Individuální schopnosti žáků byly většinou zohledňovány. Ve

sledovaných hodinách byla pěkná pracovní atmosféra. Alternativní způsoby řešení úkolů nebyly zařazeny.

Ve dvou hodinách pracovali žáci ve skupinách. Téměř vždy odpovídala organizace hodin psychohygienickým požadavkům. Ne ve všech vyučovacích jednotkách byl vyučovací čas efektivně využit. Poslechové texty byly zařazeny dvakrát, jejich použití však nesplnilo svůj účel. Učivo bylo, až na málo výjimek, interpretováno věcně správně. Většina hodin nebyla vedena cizojazyčně. Sledované hodiny byly převážně opakovací, výklad nového učiva byl realizován ve dvou případech, z nichž v jednom byl zvolen nesprávný metodický postup.

Ke zkoušení žáků v hospitovaných hodinách došlo pouze jednou, hodnocení známkou bylo doplněno zdůvodněním vyučující, za co a proč daná známka byla udělena. V ostatních probíhalo frontální opakování, často doplněné slovním hodnocením a pochvalou. V závěru většiny hodin chybělo shrnutí a zhodnocení práce. Motivační výzvy byly aplikovány. V nejlépe hodnocené vyučovací jednotce byly výkony žáků oceňovány neustálými pochvalami a povzbuzováním, žáci pracovali celou hodinu rychle, spolehlivě a samostatně.

Komunikační schopnosti žáků byly rozvíjeny. Pracovní prostředí bylo prostředím důvěry a přiměřené tolerance. V jednom případě se objevovaly mírné projevy nekázně, na něž vyučující nereagovala.

Plánování a příprava hodin byly hodnoceny jako nadprůměrné, psychohygienické podmínky, motivace, hodnocení, interakce a komunikace od nadprůměrných po průměrné, materiální podmínky, organizace, formy a metody výuky jako průměrné.

Celkově byla kvalita vzdělávání v německém jazyce hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání na 2. stupni

Matematika

Ve všech sledovaných hodinách probíhala výuka v souladu s realizovaným vzdělávacím programem. Rozvržení učební látky a řazení jednotlivých celků v tematických plánech učiva respektuje platné učební osnovy, posloupnost a náročnost učiva a garantuje jeho kontinuitu mezi jednotlivými ročníky. Kontrolou třídních knih za uplynulý školní rok 1999/2000 bylo zjištěno splnění učebních osnov ve všech ročnících; v šestém a sedmém zbylo ale vlivem zpoždění méně času pro závěrečné shrnutí a opakování učiva (pouze cca 2 - 5 hodin z plánovaných 10 - 12 hodin). Volitelný předmět cvičení z matematiky, zavedený v devátém ročníku, dává prostor pro zařazení rozšiřujícího učiva včetně přípravy žáků na přijímací zkoušky. Bezprostřední příprava hospitovaných hodin měla po stránce organizační i materiální většinou velmi dobrou úroveň.

Předmět vyučují čtyři učitelky s příslušnou pedagogickou i odbornou způsobilostí ve smyslu vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb. a optimální délkou pedagogické praxe. Výuka probíhá převážně v kmenových učebnách, v řadě z nich je nový žakovský nábytek. Vybavení pomůckami, estetická úprava i psychohygienické aspekty tříd odpovídají běžnému standardu, další možnosti poskytuje učebna výpočetní techniky s výukovými programy.

Z hlediska používaných metod a forem práce byly mezi hospitovanými hodinami rozdíly. Hodiny zhlédnuté v sedmém až devátém ročníku měly jasně stanoven vzdělávací cíl, velmi dobrou organizaci a zpravidla i vysokou pracovní efektivitu s funkční zpětnou vazbou. Dalšími pozitivními rysy byly přiměřená náročnost výkladu s ohledem na převažující úroveň třídy a praktické pojetí učiva vhodným výběrem a četností zadávaných úloh. Viditelná byla snaha vyučujících ponechávat žákům prostor pro uplatnění vlastních názorů a zkušeností a naučit je přesně formulovat svoje úvahy a zdůvodnit jednotlivé kroky řešení. Všichni vyučující

uplatňovali individuální přístup k dětem (zejména v VII. A k žákům se závažným zdravotním postižením) včetně žádoucí pozitivní motivace povzbuzováním a chválením jejich výkonu. Při výuce v šestém ročníku převažoval spíše konzervativní přístup, spočívající zejména v dominantní roli vyučující a ve stereotypní struktuře hodin s převahou frontálních forem práce (minimum aktivního zapojení žáků), nevyužita zůstala např. i vhodná příležitost k práci s chybou. Vlivem srozumitelnosti výkladu a individuálního přístupu učitelky k žákům byla efektivnost výuky ale solidní. V žádné ze sledovaných hodin nebyla použita didaktická technika, většinou chybělo závěrečné shrnutí a systematické utřídění probíraného učiva včetně zhodnocení snahy a pokroku respektive ocenění výsledků práce žáků. Oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Zejména žáci posledních dvou ročníků se prezentovali velmi dobrými znalostmi, pozitivní vztah k matematice řady z nich se příznivě odráží také v aktivním a úspěšném zapojení do matematických soutěží. Viditelná je snaha vyučujících v osmém a devátém ročníku naučit žáky úplně a přesné písemné formulaci svých úvah a jednotlivých kroků řešení.

Žákovské sešity jsou pravidelně kontrolovány, velmi dobrou obsahovou i formální úroveň mají čtvrtletní písemné práce.

Většinu hodin charakterizoval vstřícný a přátelský způsob komunikace vyučujících se žáky, jejich verbální projev byl srozumitelný a přiměřený věku dětí. U žáků mají vesměs přirozenou autoritu, projevy nekázně nebyly v žádné z hospitovaných hodin zaznamenány.

Na základě zjištěných skutečností je i přes uvedené kvalitativní rozdíly výuka matematiky celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Informatika

Na 2. stupni se používá vhodný a efektivní systém výuky. V rámci předmětu praktické činnosti v šestém a sedmém ročníku absolvuje každý žák školy základní kurz práce s počítačem (seznámení s obsluhou PC, s Windows a editorem Word); získané znalosti mohou pak dle zájmu dále rozvíjet v nepovinných předmětech v osmém a devátém ročníku.

Stručné tematické plány jsou v souladu s požadavky na činnostní charakter tohoto předmětu, preferují získávání a upevňování praktických dovedností žáků. Probírané učivo odpovídalo osnovám. V hospitovaných hodinách byla výuka velmi dobře připravena a zabezpečena.

Výuku zajišťují dva učitelé s pedagogickou, nikoliv však odbornou způsobilostí ve smyslu vyhlášky MŠMT č. 139/1997 Sb.; úroveň sledovaných hodin nebyla touto skutečností negativně ovlivněna. Na správě a údržbě počítačové sítě se podílí další nepedagogický pracovník.

Ve funkčně uspořádané odborné pracovně je pro žáky k dispozici celkem 15 PC několika vývojových řad; společně se serverem tvoří lokální síť s možností připojení na Internet. Stávající softwarové vybavení umožňuje pracovat s textovými a tabulkovými editory a je předpokladem i pro používání počítačů jako efektivního prostředku výuky v řadě dalších předmětů; tato možnost je dosud ale využívána jen v menší míře. Učebnice žáci nemají, při výuce používají učební texty nebo poznámky ze sešitů. V učebně jsou volně k dispozici časopisy a další odborná literatura.

Sledované hodiny v šestém i sedmém ročníku měly ryze činnostní charakter, vyznačovaly se názorností a přiměřeným množstvím informací. Náročnost nových operací či postupů byla - zejména v šestém ročníku - vzhledem k věku žáků i stávajícím znalostem většiny z nich však relativně vysoká. Těžiště systematického a účinného vyučování v osmém ročníku spočívalo v samostatné tvořivé práci (tvorba a zpracování tabulky v editoru Excel). Učitelé přistupovali k žákům individuálně, průběžně s nimi komunikovali, pomáhali jim a případně opravovali chybné

postupy. Žáci měli dostatečný prostor pro objevování i uplatňování vlastní tvořivosti, byli průběžně motivováni, jejich činnost v hodinách vhodně stimulována a sledována. Pozitivem byly rovněž příznivé vzájemné vztahy. Oblast je hodnocena jako velmi dobrá.

Úroveň výuky předmětu je celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Zeměpis

Počet vyučovacích hodin učebního plánu v jednotlivých ročnících je v souladu se zvoleným vzdělávacím programem. Ve všech ročnících 2. stupně jsou vyučovány dvě hodiny za týden. V 7. ročníku je jedna ze dvou vyučovacích hodin vyučována jako volitelný předmět pod názvem cvičení ze zeměpisu. Zvolenému vzdělávacímu programu odpovídají i tematické plány učitelů, jejich výukové cíle jsou v souladu s osnovami i se standardem vzdělání pro základní školy.

Předmět učí učitelky s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro výuku zeměpisu v základní škole. Hodiny se vyučují v kmenových třídách, chybí tak vhodné podmínky pro využití videotechniky (videokazety s geografickou tematikou jsou součástí vybavení zeměpisného kabinetu). Od poslední inspekční kontroly se zlepšilo vybavení žáků učebnicemi a zeměpisnými atlasy. Všichni žáci mají ve škole k dispozici nové vydání školních zeměpisných atlasů a jednotnou řadu zeměpisných učebnic vydaných nakladatelstvím Fortuna. Kabinet je vybaven základními pomůckami a odbornou literaturou. Nástěnné mapy jsou udržované a přehledně uložené, starší mapy jsou postupně nahrazovány aktuálními. Pro přehledné zavěšení nástěnných map v průběhu vyučování nejsou používány stojany. Umístění map na tabuli ztěžuje orientaci žákům a omezuje využití celé plochy tabule. Velikost učeben a jejich světelné podmínky nejsou v rozporu s psychohygienickými zásadami výuky.

Organizace a stavba hospitovaných vyučovacích hodin, volba forem a metod práce odpovídaly věkovým zvláštnostem žáků. Vyučovací čas byl efektivně využíván. Při výkladu nového učiva vycházely učitelky ze znalostí a praktických zkušeností žáků. V těchto částech vyučovacích hodin byli aktivní především žáci vyšších ročníků. K názornému výkladu, ověření znalostí a procvičení učiva byly v hodinách použity nástěnné mapy, žakovské atlasy, zeměpisné tabulky, nasvícený globus a pracovní listy. Učivo bylo interpretováno věcně správně. V rámci relaxační činnosti byla v některých vyučovacích hodinách využita tabule (žáci měli možnost zaznamenávat na tabuli své názory a odpovědi).

Při hodnocení žáků převládá u vyučujících zeměpisu pozitivně motivační přístup. V některých hodinách však chybělo bezprostřední hodnocení úvodního orientačního zjišťování vědomostí, hodnocení této části hodiny až v závěru výuky už nebylo pro žáky aktuální.

V hospitovaných hodinách byla respektována osobnost jednotlivců, žákům byl dáván prostor pro vyjádření jejich názoru a uplatnění dosavadních životních zkušeností. V hodinách byla patrná vzájemná důvěra, verbální i neverbální komunikace učitelů s žáky byla na dobré úrovni. Vzájemné chování ke spolužákům a dospělým bylo ohleduplné a zdvořilé.

Učební plány a osnovy učiva zeměpisu jsou plněny. Materiální podmínky výuky měly průměrnou úroveň, organizace, formy a metody výuky, interakce a komunikace, způsoby hodnocení a motivace žáků velmi dobrou úroveň. Celkově měla výuka zeměpisu velmi dobrou úroveň.

Chemie

Předmět je vyučován v časové dotaci, která odpovídá učebnímu plánu. Tematické plány byly zpracovány v souladu s osnovami, je v nich však kladen malý důraz na empirickou poznávací

složku. Učivo ročníků na sebe navazuje. Zájemci o chemii mají možnost si zvolit jako volitelný předmět fyzikálně - chemické praktikum. Konkrétní příprava vyučující na všechny hodiny byla pečlivá.

Vyučující má pro výuku chemie odbornou a pedagogickou způsobilost. Materiální podmínky výuky nebyly optimální. Výuka probíhala v odborné učebně chemie, která je současně kmenovou třídou. Místnost byla přetopena, její vybavení bylo minimální. Chyběl běžný standard, jako trvale umístěné video, zpětný projektor či počítač i pro učebny chemie nutná digestoř. Na nízký laboratorní stůl, využívaný pro předvedení pokusů, bylo ze zadních lavic špatně vidět. Závažným nedostatkem je velmi špatná akustika učebny. Pomůcky, umístěné ve vedlejší kabinetě, jsou přehledně uspořádány. Laboratorního skla je dostatečné množství, sortiment chemických sloučenin i prvků potřebuje doplnit. Folie pro zpětný projektor i videokazety jsou k dispozici. Knihy se zajímavostmi pro žáky jsou zastaralé.

Cílem všech hodin bylo seznámení žáků s novým učivem, kterého však bylo vybráno příliš mnoho. Vyučující používala metody výkladu a částečného dialogu se žáky. Učivo bylo interpretováno věcně správně. K pozitivním jevům sledovaných hodin patřila snaha o uplatňování zásady názornosti, předvedením experimentů za spolupráce žáků. Skutečnost, že nové učivo nebylo vyvozováno z pokusů, ale pokusy dokládaly učivo, snižovala efektivitu dobře připravených hodin. Všem vyučovacím hodinám, pro časovou tíseň, chybělo shrnutí, zopakování, procvičení nové látky i ověření stupně porozumění.

Mezi motivační prvky patřilo oznámení cílů v úvodu hodin, aktualizace učiva a předvedení pokusů. Frekvence hodnocení podle klasifikace v žákovských knížkách byla dostatečně četná. Zahrnovala známky z ústního, písemného zkoušení i z laboratorních prací. Vyučující prověřovala výchozí znalosti žáků. Zkoušení vždy navazovalo na dříve probírané učivo. Čas věnovaný následnému zdůvodnění známky a analýze chyb byl velmi krátký. V průběhu hospitovaných hodin bylo v malé míře využíváno pochval. Hodnocení průběhu hodiny v závěru vyučovacích jednotek nebylo prováděno.

Špatná akustika místnosti měla negativní vliv na úroveň komunikace. Mnohým slovům vyučující i žáků bylo velmi špatně rozumět. Hlasitý výklad vyučující a rychlá mluva patřily mezi faktory, které ovlivňovaly únavu žáků. Pozitivní bylo, že při zápisu na tabuli žáci pomáhali s formulací myšlenek.

Příprava výuky byla velmi dobrá. Plánování, motivace, organizace, formy a metody výuky, hodnocení, byly hodnoceny jako průměrné. Podmínky výuky a komunikace měly citelně slabá místa. Výuka chemie v hospitovaných hodinách byla celkově hodnocena jako průměrná.

Občanská výchova a rodinná výchova

V předmětech občanská a rodinná výchova odpovídá časová dotace učebním plánům. Plánování učiva mělo rozdílnou úroveň. Z některých plánů bylo zřejmé, že cílem bude výchova. Z jiných, i když vycházely z osnov, vyplývalo, že výuka bude zaměřena spíše na prohlubování vědomostí z dějepisu. Všechny hodiny byly vyučujícími připravené.

Předmět občanská výchova je v osmých a devátých ročnících vyučován učitelkou s odbornou i pedagogickou způsobilostí, v šestých a sedmých ročnících pedagožkou s pedagogickou způsobilostí. Rodinnou výchovu vyučuje sedm vyučujících s pedagogickou způsobilostí. Hospitováno bylo u třech vyučujících, z nichž jedna měla ve smyslu vyhlášky MŠMT ČR č. 139/1997 Sb. odbornou i pedagogickou způsobilost a další dvě pedagogickou. Nedostatek odborné způsobilosti nebyl příčinou zjištěných negativních jevů. Ta spočívala spíše v nepochopení nutnosti výchovného pojetí výuky. Výuka probíhala v kmenových třídách. Ani

v jednom případě není zařazena v rozvrhu ve dvouhodinovém bloku. Vyučujícím tak není umožněno pro nedostatek času u témat, ve kterých je nutné navození správné atmosféry, využít příznivého ovzduší v konečné fázi.

Z organizace nejlépe hodnocené hodiny byl zřejmý dokonale promyšlený a zkušenostmi ověřený systém práce. Žáci měli připravené nejnovější zprávy, které vyučující výchovným, pro žáky neúnavným způsobem, využila. V této i v další hodině byli všichni žáci aktivně zapojováni při tvořivých činnostech. Zařazování projektové výuky, které bylo doloženo zpracovanými tématy, patřilo mezi další kvalitní faktory vyučování. Ve třetí hodině převládaly aktivity vyučující, a to výklad a zápis nového učiva na tabuli.

Témata všech hodin byla pro žáky zajímavá a poskytovala dostatek prostoru pro výchovné využití. Ve vynikající hodině byli žáci do tématu uvedeni četbou článku. Následný rozhovor jim otevíral cestu k sebepoznávání. Při práci s lístečky, na které zapisovali situace, jež u nich vyvolávají různé pocity, se žáci učili orientovat se ve svém citovém životě. Při následném rozhovoru vyučující prokazovala pedagogický takt, dovedla zapojit všechny žáky, odstraňovat jejich ostych a chválit jejich, byť někdy neumělé, pokusy o správné formulace. V hodině rodinné výchovy bylo využíváno zdravotně preventivních návodů, využitelných v každodenním životě. V jedné hodině nebylo výchovných prvků, které se nabízely, využito.

Vynikající komunikaci mezi žáky a dvěma vyučujícími napomáhaly příjemné vystupování vyučujících, uvolněnost, pozitivní ladění a vlídná intonace. Rozvíjena byla i dovednost komunikace mezi žáky navzájem, a to prací žáků ve skupinách. Ve třetí hodině se žákům dostávalo málo příležitostí se projevit.

Plánování, příprava výuky, podmínky výuky, hodnocení, interakce a komunikace byly hodnoceny v rozmezí vynikající - průměrná. Organizace, formy, metody výuky a motivace byly hodnoceny v rozmezí vynikající až po hodinu s citelně slabými místy.

Kvalita vzdělávání v hospitovaných předmětech rodinná výchova a občanská výchova byla celkově hodnocena jako velmi dobrá.

Tělesná výchova

Počet vyučovacích hodin tělesné výchovy je v souladu s osnovami zvoleného vzdělávacího programu.. Tematické plány učiva odpovídají dvouhodinové dotaci tělesné výchovy za týden. Výuka je zaměřena na košíkovou a atletiku, její součástí je i gymnastika a základní pohybová příprava. Žákům 7. - 9. ročníků nabízí škola volitelný předmět Sportovní hry.

Výuka tělesné výchovy je zajištěna výhradně učiteli s odbornou a pedagogickou způsobilostí. Pro výuku tělesné výchovy má škola vlastní malou tělocvičnu, která je využívána pouze k výuce tělesné výchovy žáků 1. stupně základní školy. Žáci 2. stupně docházejí na tělesnou výchovu do renovované tělocvičny Sokola Litomyšl a do sportovní haly Tělovýchovné jednoty Jiskra Litomyšl. Tělocvična Sokola Litomyšl je využívána pro výuku gymnastiky a základních pohybových aktivit, sportovní hala Jiskry Litomyšl slouží především pro výuku míčových her a pro zimní přípravu základních atletických disciplín. Vzhledem k tomu, že přesun žáků do těchto sportovních zařízení je časově náročný, jsou vyučovací hodiny spojovány do dvouhodinových celků. Materiální podmínky těchto sportovních zařízení umožňují plnit osnovy tělesné výchovy. Z bezpečnostního hlediska je však nevyhovující podlaha ve sportovní hale Jiskry Litomyšl. Část parketového povrchu se prohýbá a velké mezery mezi parketami v této části povrchu mohou být příčinou vážného úrazu žáků.

Téměř všechny hospitované hodiny měly promyšlenou stavbu, odpovídaly stanoveným výukovým cílům a žákům umožňovaly dostatek aktivního pohybu. Vyučující respektovali motorické schopnosti a fyzické předpoklady jednotlivých žáků. Kladnou motivací podporovali

zájem všech žáků o dosažení dobrých výkonů. V průběhu výuky žáci respektovali pokyny vyučujících a měli zájem o aktivní pohyb, především sledované hodiny 8. a 9. ročníků měly velmi vysokou úroveň jak po stránce metodické, tak i z hlediska efektivního využití vyučovacího času. Velmi dobrou přípravu v rámci tělesné výchovy potvrzují úspěchy školy ve sportovních akcích.

Aktivní práce vyučujících tělesné výchovy ve sportovních oddílech města podporuje zájem žáků o tělesnou výchovu.

V průběhu hospitovaných hodin tělesné výchovy nebyly zjištěny nedostatky ve vzájemné komunikaci mezi vyučujícími a žáky.

Učební osnovy a tematické plány učiva byly plněny. Materiální vybavení školy a psychohygienické podmínky pro výuku tělesné výchovy byly velmi dobré, výjimkou je nevyhovující podlaha sportovní haly Tělovýchovné jednoty Jiskry Litomyšl. Organizace, formy a metody výuky, interakce a komunikace, způsoby hodnocení a motivace žáků měly vynikající úroveň. Celkově měly vyučovací hodiny tělesné výchovy vynikající úroveň.

Hodnocení kvality vzdělávání

Při orientační inspekci sledovali školní inspektoři výuku na 1. i 2. stupni ZŠ.. Na základě hospitací, studia pedagogické dokumentace a na základě rozhovorů s vyučujícími byla kvalita vzdělávání hodnocena jako velmi dobrá.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Koncepční záměry školy jsou zpracovány pro období roků 2000 - 2004. Jsou stanoveny hlavní úkoly v oblasti výchovy a vzdělávání žáků, vzdělávání učitelů, materiálního zabezpečení, personalistiky a spolupráce s rodiči.

Pro stávající školní rok je zpracován dokument „Roční plán 2000/2001“, který vychází z analýzy aktuálních podmínek školy. Jsou v něm konkretizovány cíle v oblasti výchovy, vzdělávání a v oblasti materiálního zabezpečení školy. Přílohami tohoto dokumentu jsou: „Kalendář akcí ve školním roce 2000/2001“, „Plán kontrolní a hospitační činnosti“, a „Plán práce výchovného poradce“, „Plán sportovních soutěží ve školním roce 2000/2001“. Pozitivní je, že v „Ročním plánu 2000/2001“ jsou stanoveny i prostředky realizace, včetně metodických návodů pro vyučující (zajištění asistentů pro integrované žáky, způsoby kontroly žákovských vědomostí, rozdělení žáků pro výuku tělesné výchovy dle výkonnosti atd.). Při hospitacích bylo ČŠI zjištěno, že metodické návody ředitele byly vyučujícími realizovány.

Každý měsíc je ve sborovně zveřejněn měsíční plán s termíny a s osobní odpovědností za jejich splnění. Realizace naplánovaných úkolů je průběžně kontrolována. Termíny pedagogických rad jsou stanoveny s časovým předstihem.

Velmi kvalitně jsou zpracovány individuální plány pro integrované žáky.

Schválen byl plán spolupráce se spádovými školami, který zahrnuje oblasti kompatibility učebnic, kontaktů, informování a předávání dokladů.

Rozvržení učiva osnov v tematických plánech má rozdílnou úroveň. V plánech některých předmětů je zařazeno nadměrné množství učiva. Málo času je plánováno pro shrnutí a opakování učiva, málo času je vyhrazeno pro empirické poznávání a ověřování učiva

(plánován je nízký počet laboratorních prací).

Metodické komise na druhém stupni ZŠ plánují svoji činnost formálně nebo vůbec ne.

Dlouhodobá koncepce školy a základní cíle v jednotlivých oblastech jsou účelně stanoveny. Pozitivní je stanovení dílčích prostředků realizace. Rezervy zůstávají oblastech plánování rozvržení učiva a v oblasti plánování činností předmětových komisí. Přes tyto dílčí nedostatky je úroveň plánování hodnocena jako velmi dobrá.

Organizování

Kompetence pracovníků školy jsou vymezeny v organizačním schématu školy. Ředitel písemně stanovil úkoly podřízených pracovníků, včetně přidělení správcovství a sbírek. Škola má dva zástupce a jednoho výchovného poradce.

Organizaci výchovně vzdělávací činnosti školy upravuje rozvrh hodin. Umístění některých vyučovacích předmětů v rozvrhu není v souladu s pedagogickými zásadami. Na druhém stupni jsou na páté a šesté vyučovací hodiny zařazovány cizí jazyky, český jazyk a matematika.

Pravidla provozu školy jsou konkretizována v řádu školy, ze dne 1. července 1997. Ten zahrnuje kapitoly práva žáků, chování žáků, povinnosti pedagogických pracovníků a odstavec věnovaný spolupráci s rodiči. Samostatně jsou zpracovány směrnice pro organizování výletů.

Poradním orgánem je pedagogická rada. Zápisy z pedagogických rad jsou vedeny, avšak důvody a závěry jsou občas zaznamenány nedůsledně (klasifikace chování). Ze zápisů nevyplývá, že by se pedagogická rada ve všech případech zabývala problematikou žáků, kteří následně neprospěli, případně opatřeními vedoucími k předcházení neprospěchu žáků. Neobsahují zobecněné závěry z kontrolní činnosti.

Ve škole byly ustaveny předmětové komise, pro které vedení školy stanovilo náplň práce. (Koordinovat vzdělávací práci učitelů. Organizovat metodickou pomoc a zavádět do praxe nové formy výuky. Provádět výběr učebnic a doporučovat nákup pomůcek. Případně jednat o problematice hodnocení žáků, zadávání písemných prací, organizovat společné hospitace, provádět písemné prověřování výsledků). Ze zjištění ČŠI v některých hospitovaných předmětech na 2. stupni ZŠ vyplývá, že ne všechny metodické komise využívají svých kompetencí a stanovené úkoly jsou tak naplňovány v minimální míře. Metodické sdružení na 1. stupni se zabývá pedagogickými problémy, výběrem učebnic a pracovních sešitů, inovací učebních metod.

Žáci jsou informováni prostřednictvím třídních učitelů a vývěsek. Pedagogický sbor je informován bezprostředním kontaktem s vedením školy, na pedagogických radách a vývěskami ve sborovně. Rodičovská veřejnost prostřednictvím deníčků, žakovských knížek, tradičních třídních schůzek, nástěnek a novin. Rodičům budoucích školáků jsou informace předávány písemnou formou. Rada školy není ustanovena. Zdrojem informací pro veřejnost je výroční zpráva o činnosti školy za uplynulý školní rok. Její součástí je rozbor hospodaření za rok 1999 a návrh rozpočtu. Byla projednána na poradě pracovníků školy.

Organizování má průměrnou úroveň.

Vedení a motivování pracovníků

Ředitel školy a jeho zástupkyně jsou s vyučujícími i provozními pracovníky v každodenním osobním kontaktu. Vedení využívá demokratický styl řízení. ČŠI pozitivně hodnotí snahu vedení o vytvoření klidného a sdílného ovzduší ve škole. Podmínky pro uplatnění tvořivosti a iniciativy pracovníků jsou vytvořeny. Při přidělování předmětů je dbáno na odbornost výuky.

Vedení školy umožňuje průběžné vzdělávání pedagogických pracovníků. Jeho výběr je ponecháván na iniciativě každého jednotlivce. Vzdělávání je evidováno. Využívány jsou vzdělávací aktivity, které organizuje Služba škole Svitavy i Pedagogické centrum v Hradci Králové. Ke konci kalendářního roku 1999 nezbyl škole dostatek finančních prostředků a učitelé si cestovné hradili z vlastních prostředků.

Kritéria pro poskytování mimořádných odměn a osobních příplatků byla stanovena ve spolupráci s odborovou organizací a po diskusi s pedagogickým sborem. Zahrnují iniciativní přístup k pedagogické práci a její trvale nadprůměrné výsledky, práci spojenou s opravováním žákovských prací, práci v 1. ročnících a vedení kabinetů, skladu učebnic a pomůcek. Pravidelné hodnocení jednotlivých pracovníků není realizováno. Ze zjištění ČŠI vyplývá, že výše osobních příplatků není příliš diferencovaná. Finanční ohodnocení učitelů, kteří se intenzivně vzdělávají, organizují projekty a jejich výuka je tvořivá a kvalitní, není výrazně vyšší nežli zbývajících.

Oblast vedení a motivování pracovníků je hodnocena jako průměrná.

Kontrolní mechanismy

Součástí celoročního plánu školy je plán kontrolní činnosti. Náplň kontrol je podrobně rozepsána do jednotlivých měsíců. V oblasti kontroly výchovně vzdělávacího procesu přenesl ředitel kompetence na své zástupkyně. Zpracoval plán hospitací, jenž obsahuje etická pravidla pro realizaci hospitací. Ta se týkají způsobu oznámení, oblastí sledování a pravidel následného rozhovoru. V plánu jsou uvedena jména vyučujících, u kterých bude realizována hospitace a předměty. Obě zástupkyně mají zpracovány roční plány kontrolních činností včetně hospitací. Ze zápisů v třídních knihách vyplývá, že ve školním roce 1999/2000 bylo uskutečněno 44 hospitací. Z hospitací jsou pořizovány záznamy, které obsahují sice postřehy z didaktiky a metodiky, ale chybí analýza i metodické rady ke zkvalitnění výchovně vzdělávací práce. Méně často je hospitováno v přírodovědných předmětech.

Ve vedení třídních knih, katalogových listů a třídních výkazů nebyly shledány nedostatky, což svědčí o jejich pravidelné kontrole.

Oblast sledování činnosti metodických orgánů je nevýrazná. Nedůsledná kontrola práce předmětových komisí vedla ke stagnaci jejich činnosti.

Evaluační nástroje pro sledování kvality práce pedagogů a hodnocení výsledku učení žáků nejsou využívány.

Kontrolní mechanismy jsou sice promyšleně naplánovány, nejsou však zcela důsledně realizovány. Výsledky kontrol nejsou vždy analyzovány a nejsou přijímána opatření k nápravě zjištěných nedostatků. Kontrolní mechanismy školy jsou hodnoceny jako průměrné.

Hodnocení kvality řízení

Celkově je kvalita řízení školy hodnocena jako průměrná.

DALŠÍ VÝZNAMNÁ ZJIŠTĚNÍ

- V 7. - 9. ročníku je následující nabídka volitelných předmětů: konverzace v anglickém jazyce, ruský jazyk, francouzský jazyk, cvičení ze zeměpisu, cvičení z matematiky, cvičení z českého jazyka, chemicko fyzikální praktikum, výtvarné činnosti, rýsování, technické činnosti, informatika a sportovní výchova.
- Jako nepovinný předmět je vyučováno náboženství.
- Škola nabízí žákům využití volného času v počítačovém klubu a v internetovém klubu.
- Ve škole je integrováno 28 žáků. Škola není bezbariérová, ale dobrá organizace umožňuje integraci i žákyně na vozíčku. V péči o žáky se zbytky zraku a na vozíčku se osvědčuje spolupráce s Vyšší odbornou školou pedagogickou v Litomyšli. Vždy dva studenti, v rámci své odborné praxe, docházejí do základní školy (po týdnu se střídají) a jako asistenti žákům pomáhají. Pět vyučujících absolvovalo kurz, pořádaný Pedagogicko - psychologickou poradnou Svitavy a získalo osvědčení „Nápravců vývojových poruch učení“. Dvě z těchto vyučujících mají vyčleněné hodiny, ve kterých je žákům věnována individuální speciální reedukační péče. V rámci hospitační činnosti byla navštívena jedna z těchto hodin. Vyučující měla k výuce nadstandardní množství pomůcek, včetně souborů a pracovních sešitů pro rozvoj koncentrace pozornosti, vnímání, poznávání i dyslektických čítanek. Klidným a vlídným jednáním vyučující, hravými formami práce a pozitivním hodnocením žáků byla posilována jejich sebedůvěra. Dostatek času pro jednotlivce umožňoval harmonický rozvoj komunikativních dovedností žáků i dovednost čtení. Kontrolou dokumentace žáků, kteří mají diagnostikovanou vývojovou poruchu učení, bylo zjištěno, že tato porucha není výrazně při klasifikaci zohledňována. Žáci jsou většinou klasifikováni známkou dostatečnou, slovního hodnocení je využíváno spíše výjimečně.
- Přínosem pro žáky, školu a případně i město je realizace projektu „Mládí @ vědění 2001...“ vyhlášeného firmou SIEMENS týmem žáků vyšších ročníků vedeným jednou z vyučujících. Zpracovávání multimediálního programu tematicky zaměřeného k městu Litomyšl umožňuje prostřednictvím práce s PC aplikaci znalostí žáků nejen v oblasti geografie, historie a kultury, ale i dovedností jazykových a estetických. Ve škole byla a je realizována řada dalších projektů např.: „Můj vzor“, „Poznej sebe sama“, „Životní prostředí“, „Neobyčejné vzpomínky“, „Školní řád“, „Život Čechů za války“, „Slavní vynálezci“, „Roční období“, atd.
- Ve škole působí školní sportovní klub „Lilie“, který je členem Asociace školních sportovních klubů v rámci České republiky. Velmi dobrou přípravu v rámci tělesné výchovy potvrzují úspěchy školy ve sportovních akcích pořádaných Okresní radou Asociace školních sportovních klubů a Domem dětí a mládeže v Litomyšli. V letošním školním roce se žáci školy účastnili Běhu mládeže a Přespolního běhu (atletika), v okresním finále v Malé kopané žáků 6. a 7. ročníků a v kategorii žáků 8. a 9. ročníků obsadila obě žakovská družstva shodně 2. místa. Tradičně se škola umísťuje na předních místech v košíkové chlapců. Pravidelně se žáci školy účastní soutěží ve sportovní gymnastice, atletických soutěžích Pohár rozhlasu a Olympijského poháru (atletický čtyřboj). V rámci města pořádá škola pravidelně i vlastní sportovní akce - „Mikulášský basket“, „Českou plácanou“ (odbíjená) a soutěž v nohejbalu. Škola organizuje kurzy plavání pro žáky 3. a 4. ročníků, pořádá zájezdy do svitavského bazénu a každoročně organizuje pro vybrané ročníky 1. stupně ozdravné pobyty v horském prostředí. Pro žáky 7. ročníků jsou pořádány týdenní výcvikové lyžařské zájezdy do Krkonoš. Úzká spolupráce vyučujících tělesné výchovy s Tělovýchovnou jednotou Jiskra Litomyšl a se Sokolem Litomyšl podporuje aktivní činnost žáků školy ve

sportovních oddílech těchto organizací.

- Na veřejnosti se škola vedle úspěchů aktivních, sportovních mládežnických oddílů prezentovala Adventním koncertem a účastí ve výtvarných soutěžích.
- Pro žáky 1. stupně byl zorganizován za pomoci studentů Pedagogické školy karneval na ledě a dětský den. Pro žáky 2. stupně zábavné odpoledne.
- Ve školním roce 1999/2000 dosáhli žáci školy výraznějších úspěchů v okresních soutěžích mladý historik, anglické konverzaci a Pythagoriádě.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Dlouhodobé úkoly. Koncepční záměry pro období 2000-2004.
2. Dotazník pro ředitele před inspekcí.
3. Dotazníky ČŠI pro rodiče žáků.
4. Individuální plány integrovaných žáků.
5. Investiční záměr na opravu školy.
6. Kalendář akcí ve školním roce 2000/2001.
7. Plán spolupráce se spádovou školou.
8. Plán kontrolní činnosti na školní rok 2000/2001.
9. Plán hospitací 2000/2001.
10. Plán práce výchovného poradce. na školní rok 2000/2001.
11. Plán sportovních soutěží ve školním. roce 2000/2001.
12. Podkladová inspekční dokumentace základní školy.
13. Přidělení správcovství a sbírek.
14. Roční plán 2000/2001 s přílohami.
15. Rozhodnutí čj. 1250/99 ŠÚ Svitavy o změně v zařazení do sítě škol z 30. srpna 1999.
16. Rozvrh hodin na školní rok 2000/2001.
17. Řád školy ze dne 1. července 1997.
18. Směrnice ředitele školy ke konání školních výletů.
19. Tematické plány učiva hospitovaných předmětů.
20. Třídni knihy za školní rok 1999/2000.
21. Třídni knihy hospitovaných tříd na školní rok 2000/2001.
22. Třídni výkazy a katalogové listy žáků ze školního roku 2000/2001.
23. Výběr žákovských sešitů a žákovských knížek.
24. Výkaz o ZŠ podle stavu k 30. září 2000.
25. Výroční zpráva školy za školní rok 1999/2000.
26. Zápisy z pedagogických rad.
27. Zápisy z předmětové komise matematiky a metodického sdružení 1. stupně.
28. Zpráva z komplexní inspekce konané 2. června - 6. června 1997 čj. K-10-04/9697-242.
29. Žáky zpracované projekty.

ZÁVĚR

Kvalita vzdělávání v hospitovaných předmětech byla hodnocena jako velmi dobrá, kvalita řízení jako průměrná.

Na základě zjištěných skutečností v oblasti kvality výuky ve sledovaných předmětech a kvality řízení, i s přihlédnutím k dalším významným zjištěním, je škola celkově hodnocena jako velmi dobrá.

ČŠI nezjistila ve sledovaných oblastech neefektivní nakládání s finančními prostředky přidělených ze státního rozpočtu.

Pozitiva:

- Vynikající úroveň výuky tělesné výchovy.
- Příprava zajímavých, přitažlivých programů pro volný čas žáků a tím rozvíjení zájmu žáků o smysluplné prožívání volného času.

Negativa:

- Ve výuce na druhém stupni stále u některých vyučujících převládá výuka, která určuje žákům roli posluchačů informací.

Ve dnech 2. - 6. června 1997 byla ve škole realizována komplexní inspekce. Od vykonané komplexní inspekce došlo k následujícím změnám:

- *V oblasti materiální byly vybudovány šatny a zmodernizováno sociální zařízení, některé třídy byly vybaveny novým žákovským nábytkem.*
- *Zlepšilo se vedení povinné dokumentace školy a oblast plánování.*
- *Zkvalitnila se péče o žáky s vývojovými poruchami učení.*
- *Ředitelem vypracovaná „Metodika způsobu hodnocení žákovských výsledků a výkonů“ příznivě ovlivňuje vyučovací proces.*
- *Někteří vyučující realizují projektovou výuku.*

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Božena Šifnerová
Členové týmu	PaedDr. Marta Hunalová
	Ing. Leon Kolman
	Mgr. František Víšek

Mgr. Jan Zapach

Další zaměstnanci ČŠI Mgr. Stanislava Burdychová.

Ve Svitavách dne 18. února 2001

Datum a podpis ředitele školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 21. února 2001

Razítko

Ředitel školy

Podpis

Mgr. Vladimír Novotný

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitel(ka) školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, Olomoucká 26, 568 02 Svitavy do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	Zcela mimořádný, příkladný
Velmi dobrý	Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň
Průměrný	Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň
Pouze vyhovující	Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa
Nevyhovující	Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.
Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
Neplní, není v souladu	Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Okresní úřad	2001-03-06	104 084/01-2607

Zřizovatel	2001-03-06	104 082/01-2607
Rada školy	-----	-----

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-----	-----	nebyly podány